

În loc de editorial

Înapoi la Maiorescu!

Nu am fi indignați și nici nu am lua vreo atitudine dacă cineva (deși nu prea contează cine, dar de această dată e o doamnă cu pretenții de critic literar) nu s-ar fi lamentat fără rost într-o gazetă locală și nu ar fi scris cu litere îngroșate că a adopta *arta de a fi rău*, la care nu consimte, ar echivala cu aprecierea și ridicarea în slăvi de către contemporani... Credem că este o înțelegere greșită a lucrurilor și chiar a temeiurilor culturii românești, la care au trudit din greu atâtea generații de intelectuali! Nimeni nu silește pe nimeni să scrie cumva anume, dar când ai purces la drum – și asta o știe oricine! – scrisul trebuie să devină o problemă de conștiință, nu să te dedai la laude deșănțate sau să fi „rău” și să critici nejustificat; trebuie doar să spui *adevărul*, indiferent despre cartea cărui autor te pronunți. Așadar, stimabilă, nu ne rămâne decât să vă adresăm îndemnul „Înapoi la Maiorescu”, invitându-vă pe Dvs. și pe fanii Dvs. să (re)citiți câteva fragmente sugestive din eseu polemic al lui Titu Maiorescu, *În contra direcției de azi în cultura română* (1868), nu pentru a fi „rea”, ci pentru a fi dreaptă și corectă în aprecierile pe care le comiteți, măcar de azi înainte...

„(...) O primă greșală, de care trebuie astăzi ferită tinerimea noastră, este încurajarea blândă a mediocrităților. Cea mai rea poezie, proza cea mai lipsită de idei, discursul cel mai de pe deasupra – toate sunt primite cu laudă, sau cel puțin cu indulgență, sub cuvânt că „tot este ceva” și că are să devie mai bine. Așa zicem de 30 de ani și încurajăm la oameni nechemați și nealeși! Domnul X e proclamat poet mare, domnul Y – jurnalist eminent, domnul Z – bărbat de stat european, și rezultatul este că de atunci încoace mergem tot mai rău, că poezia a dispărut din societate, că jurnalistică și-a pierdut orice influență; iar cât pentru politica română, fericite articolele literare, cărora le este permis să nu se ocupe de dânsa!

De aci să învățămarele adevăr că mediocritățile trebuiesc descărujate de la viața publică a unui popor; și cu cât poporul este mai incult, cu atât mai mult, fiindcă tocmai atunci sunt primejdioase. Ceea ce are valoare se arată la prima sa înfățișare în meritul său și nu are trebuință de indulgență, căci nu este bun numai pentru noi și deocamdată, ci pentru toți și pentru totdeauna.

...Căci fără cultură poate încă trăi un popor cu nădejdea că la momentul firesc al dezvoltării sale se va ivi și această formă binefăcătoare a vieții omenești; dar cu o cultură falsă nu poate trăi un popor...”

Redacția

Adrian Chira, artistul plastic al lunii octombrie

SPONTANEITATEA GESTULUI

Compoziție - acril pe pânză - 100x110 cm

Născut la Dej în iarna lui '58, artistul Adrian Chira a urmat cursurile Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, cu specializarea - ceramică. Din anul 1986 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici. Numeroasele expoziții între granițele țării și din afara lor, participările la simpozioane și tabere de pictură, munca intensă în atelier i-au adus notorietatea. (Cora FODOR)

Conferință cu participare internațională

„Comunicare, Context, Interdisciplinaritate” – CCI

Ediția I, 19-20 noiembrie 2010

PROGRAMUL MANIFESTĂRII:

VINERI, 19 NOIEMBRIE:

- # 8.00-10.00 – Înregistrarea participanților
- # 10.00-11.30 – Deschiderea festivă în Aula Magna
- # 11.30-12.00 – pauză
- # 12.00-14.00 – Lucrările conferinței pe secțiuni:
I. Comunicare, Relații publice și Jurnalism, II. Comunicare în context lingvistic, III. Literatură și comunicare, IV. Psihologie și comunicare
- # 14.00-15.00 – prânz
- # 15.00-19.30 – continuă lucrările pe secțiuni
- # 20.00 – masă festivă

SÂMBĂTĂ, 20 NOIEMBRIE:

- # 10.00 – Lansări de cărți # Vizitarea unor obiective culturale din Municipiul Târgu-Mureș.

Comitetul științific:

Președinți de onoare: Acad. Alexandru Surdu, Acad. Gheorghe Vlăduțescu (București);

Președinte: Prof. univ. dr. ing. Liviu Marian – Rectorul Universității „Petru Maior”;
Membri: Prof. univ. dr. Virgil Nemoianu (Washington - SUA); Prof. univ. dr. Antonio Spadaro, (Roma - Italia); Prof. univ. dr. Constantin Schifirneț, Prof. univ. dr. Alina Bărgăoanu (București); Prof. univ. dr. Alexandru Cistelean, Prof. univ. dr. Cornel Moraru (Târgu-Mureș); Prof. univ. dr. Teodor Vidam, Prof. univ. dr. Ilie Rad, Conf. univ. dr. Delia Balaban (Cluj-Napoca); Conf. univ. dr. Dorin Popa (Iași).

Comitetul de organizare:

Președinte: Prof. univ. dr. Iulian Boldea – Decanul Facultății de Științe și Litere;
Secretari: Lector univ. dr. Eugeniu Nistor, Conf. univ. dr. Luminița Chioresan, Conf. univ. dr. Doina Butiurcă;

Membri: Conf. univ. dr. Tatiana Iațcu, Conf. univ. dr. Smaranda Ștefanovici, Conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu, Conf. univ. dr. Eugenia Enache, Lector univ. dr. Ramona Hosu, Asist. univ. Dumitru-Mircea Buda, Asist. univ. Maria Laura Rus.

Organizator:

Facultatea de Științe și Litere din cadrul Universității „Petru Maior”.
Parteneri: Primăria Municipiului Târgu-Mureș, Consiliul Județean Mureș, Uniunea Scriitorilor – Filiala Mureș, Revista Vatra și Editura Ardealul.

Heraldica transilvană

Dacă e vreun lucru de care **Eugeniu Nistor** n-are rost să se teamă – în alcătuirea unui nou volum – acela e tocmai primejdia de eterogenitate a poeziilor sale. Oricât de departe ar fi el de Giulușul natal (unul din multele sate ardelenesti promovate de memoria poetică într-o geografie sacră) și oricât și-ar colora registrul tematic, versurile respiră aceeași melancolie luminiscentă. Dacă mi-e permis (deși-mi dau seama că nu-i cel mai elegant lucru) să reiau ce-am zis în prefața la volumul *Îndepărtatele coline* din 2000, aș zice încă o dată că Eugeniu Nistor trăiește din hipnoza unei teme suverane și din dictatul unui limbaj evocator. Poate chiar mai mult: al unui limbaj dedicat, al unui limbaj devotat; iar tema propriu-zisă e mai degrabă o temă a imaginarului decât una a poetului, o temă ce survine cu și fără voie în toate contextele și-n toate modulațiile. Poetul poate avea orice temă (și are destule și Nistor), imaginarul său însă are doar una singură: reveria colinară. Ca și Ion Horea, și Eugeniu Nistor, oriunde s-ar afla, se află, de fapt, în satul natal. Pe fond blagian, satul ține loc de paradis iar întreaga anametică se țese între reveria de cuib și nostalgia paradisiacă: „/.../Dinspre Giuluș răzbate-o doină/ cu iz de veac împărătesc – / tot caut

în adânc o noimă/ și-amare amintiri stârnesc.../ Dar, chiar sub negură sau moină,/ acolo-s ca-ntr-un cuib ceresc!”. Această celestizare a satului, această prelucrare paradisiacă a lui marchează definitiv memoria și o antrenează în exerciții ritualice de actualizare. Satul lui Nistor nu e o amintire, fie cât de acută și nostalgică; el e o prezență, e o permanentă epifanie; o prezență ascunsă în toate simțurile și actualizată în tot concretul de toate simțurile: „Deși mi-am propus mie însumi/ că n-am să mă mai întorc niciodată acolo,/ în satul acela umbrat de dealuri/ și răcorit cândva de păduri,/ iată însă că în nopțile-acestea/ care se fac parcă tot mai lungi,/ peisajele lui și vechiul lui freamăt/ mi se cuibăresc în memorie/ și numai ce simt năvălind peste uliți/ aromele de salcâmi înfloriți,/ de lut reavân, de ierburi crude și sănzieni,/ de parcă pe osia lumii ar stăruii un perpetuu anotimp solar,/ iar trecutul se-ntoarce-napoi/ cu încălcătura lui dulce-amară”. Se-nțelege că orice reîntâlnire cu el nu poate fi altceva decât un act de profundă religiozitate, de reculegere în toposuri sacre: „Îngenunchez aici și mult mă rog,/ iesle-a țâșnirii mele în lumină!”. Legătura dintre poet și satul său sacralizat e mai profundă de fapt decât orice amintire și decât orice afect

de Al. CISTELECAN

nostalgic; ea e o comuniune autentică, o identificare tradusă într-o percepție sanguinică: „Căprioarele-n vale/ sunt iar la păscut –/ năluciri de lumină –/ eu prin sânge le-aud,/ ca și sevele-n crânguri/ cum pulsează cuminte...”. Gramatica devoțională a acestei religiozități ce trăiește din nostalgii transpuse în imnuri nu-i, firește, insensibilă la degradarea ce atacă locurile sacralizate de memorie și de afect. Și la Nistor satul care se destramă se mută în amintire, devine un pur sat lăuntric, un sat de pură evocare. Dar pe măsură ce amintirea se confruntă cu realitatea și nu mai reușește să suprapună conturile sacre peste liniile acesteia, efervescența nostalgiei e tot mai eruptivă iar imaginarul tot mai fatal afectat de reminiscentele paradisiace. Satul lui Nistor devine iconă pillatiană.

(Continuarea în pagina 7)

Poeți de dincolo de Prut:

Traian VASILCĂU

Cernerea

Te-am sunat să-mi aduci ploaia,
Te-am sunat să-aduci zăpezi,
Ca prin cernerea de îngeri
Să mă vezi, ca să mă pierzi.

Să coci pită grea de lacrimi
Pentr-un fericit holop.
Te-am sunat să-ți spun că intru,
În icoane să te-ngrop.

Vine-un timp ce te-o convinge
Să mă cauți sub zăpezi
Ca prin cernerea de taine
Să mă uiți, ca să mă vezi.

Psalm

Te-am căutat în schituri pe coline,
De-atâtea mii de ani te-am căutat
În catedrale și-n biserici pline,
Dar nu erai, Iisuse, pentru mine,
Cel care n-ai trădat și-ai fost trădat.

Te-am căutat în monastirea ierbii,
În care crinu-ngenuncheat ruga
O viață-n Adevăr să i se dea,
Te-am căutat în cea din urmă stea
Ce-o îneca într-o privire cerbii.

Te-am căutat bezmetic în neștire
Fără oprire, noapte, zi, mereu,
Pîn-am aflat că tu urcai, Stăpîne,
Pe muntele calvarului din mine
Și cin'te răstignise eram eu.

Dialog cu tăcerea

Orașu-acesta mi-a furat așeară
Inima-n care locuiseși tu.
Ți-i soră veșnicia, însă nu
Vrea să-mi ofere-adresa ta stelară.

Suntem două tăceri monumentale
Și-n noi adăpostim atîta cer,
Dar azi cînd ne-am pierdut cui să mă cer,
Și cui să te mai ceri, cînd se prăvale

Întregul univers cu tot cu rai
Și sufletu-mi barbar ucis de-un nai?

Cuvînt intrupat

M-am intrupat într-un cuvînt
Și ascult îngerii cum cură.
Mi-i rană Dumnezeu cel sfînt,
Izvor ce-n tainiță murmură.

A putrezit în lucruri timpul,
Dogorîtor, nebănuit,
Vă scriu nelămurit de simplu,
Din lacrimă destituit.

Am patrafir țesut cu stele,
Păcat ceresc în mine duc,
De-atîta farmec jindui jele
Și veșnicesc și mă usuc.

Dar într-o zi, precum proorocii,
Dumnezeiește voi greși
Și coborînd în strană ochii
Ca pe-un străin m-oi prohodi.

Colocviu internațional "Marguerite Yourcenar"

Centrul de Studii Literare Belgiene (coordonator: prof.univ.dr. Rodica Pop) de la Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, a organizat, în perioada 6-8 octombrie 2010, colocviul internațional La poetique de l'espace dans l'œuvre de Marguerite Yourcenar. Deschiderea a avut loc în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai”, miercuri 6 octombrie, iar lucrările au continuat în sala Shakespeare, la Facultatea de Litere, str. HoREA, nr. 31.

Colocviul s-a înscris în cadrul manifestărilor organizate de Centrul de Studii Literare Belgiene de Limbă Franceză cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la înființare și a fost organizat în colaborare cu Societatea Internațională de Studii Yourcenariene (SIEY) și Centrul de cercetare CELIS al Universității Blaise Pascal din Clermont-Ferrand (Franța). Manifestarea s-a desfășurat sub înaltul patronaj al Academiei Regale de Limbă și Literatură Franceză din Belgia și a beneficiat de sprijinul oferit de Ambasada Franței în România și de către Agenția Universitară a Francofoniei.

Evenimentul s-a bucurat de participarea a peste 30 de specialiști recunoscuți pe plan internațional și și-a propus să găsească noi căi de abordare a operei yourcenariene din perspectiva spațiului. Pornind de la opera scriitoarei - romane, nuvele, eseuri, corespondență și interviuri - intervențiile s-au axat pe următoarele direcții: cunoașterea și reprezentarea spațiului: locuri care compun rețele spațiale (locuri publice: orașul, satul, piața, etc.; locuri intime: casa, grădina, etc.; locuri atemporale, de inspirație bachelardiană: marea, pădurea, etc.) și figurarea mentală și grafică a acestora (reflecții asupra hărții sau a peisajului pictural în opera lui Marguerite Yourcenar); „topografia mimetică”

(Henri Mitterand), inventarierea elementelor care compun spațiul ficțional, organizarea topografiei fictive, a structurilor de opoziție care divizează și nuanțează spațiul romanului: mobilitate/ imobilitate, locuri euforice / disforice, tensiunea dintre extinderea și restrângerea spațială; raportul personajului cu spațiul (spațiul subiectiv care participă la construcția identitară); raportul cu timpul (spațiul-timp, chronotopul lui Bahtin, spațiul istoricizat în romanele cu subiect istoric și interacțiunile dintre acestea); memoria / configurarea spațiului din perspectivă poetică, estetică și interdisciplinară.

La colocviu au participat nume de referință în critica literară contemporană și în peisajul cultural european, precum profesorii Rémy Poignault, Președintele Societății Internaționale de Studii Yourcenariene, Bruno Blanckeman de la Universitatea Sorbonne Nouvelle - Paris 3, domnul Jacques De Decker, Președintele Academiei Regale de Limbă și Literatură Franceză din Belgia, Doctor Honoris Causa al Universității Babeș-Bolyai. Colocviul internațional La poetique de l'espace dans l'œuvre de Marguerite Yourcenar s-a dovedit o reușită deplină și a demonstrat, încă o dată, potențialul științific și valoarea Centrului de Studii Literare Belgiene, coordonat cu pasiune și dăruire de doamna prof.univ.dr. Rodica Pop. În cei douăzeci de ani care s-au scurs de la crearea sa, Centrul de Studii Literare Belgiene s-a impus în peisajul francofon național și internațional prin ținuta manifestărilor științifice organizate de-a lungul timpului, prin cărțile editate sub egida sa, prin disertațiile de masterat și tezele de doctorat elaborate într-o ambianță marcată de seriozitate, cult al valorii și exigență academică. (I.B.)

Prietena mea, Puturica

A fost odată ca niciodată o dimineață în care prietena mea, Puturica n-a mai vrut în ruptul capului să meargă la școală. Degeaba a rugat-o mama ei:

- Puturica, e ora șapte, ți-am pregătit periuța și pasta de dinți, hai la spălat! Puturica s-a întins și a căscat lung.

- Puturica, scoală-te, e șapte și zece, e gata ceaiul și pâinea cu unt! Dar de sub pătura Puturicăi s-a auzit doar un mârâit.

- Puturica, e șapte și un sfert, trebuie să te grăbești... Puturica, ți-ai făcut ghiozdanul?

- Nu mă mai duc niciodată la școală. Să fie clar! Vreau să doooooorm! Și s-a întors pe partea cealaltă, ba chiar a început să sforăie ușor. Dar nu a fost chiar așa de simplu, pentru că, deși Puturica nu voia să meargă la școală, picioarele ei voiau. Așa că au început să tragă de ea:

- Puturica, Puturica, e șapte și douăzeci, hai să mergem la școală... Puturica, noi suntem gata! Hai Puturica, hai, dă-ne jos din pat!

- Ba nu mă duc nicăieri! Vreau să dorm! Mergeți voi, dacă vreți, eu rămân aici!

Așa că picioarele Puturicăi au plecat spre școală, în timp ce ea a continuat să doarmă. Dar n-a trecut mult timp, că mâinile Puturicăi au început să tragă de ea:

- Puturica, Puturica, hai odată! E șapte și douăzeci și cinci, hai la școală! Noi ne plictisim acasă, du-ne la școală, Puturica! Hai, Puturica, hai...

- Ba nici nu mă gândesc. Mergeți voi, dacă vreți, eu am de gând să dorm!

Și mâinile s-au grăbit spre școală, să nu întârzie, fiindcă, după cum se știe, mâinile merg mai încet decât picioarele. Iar Puturica dormea în continuare și nu-i păsa chiar deloc că picioarele și mâinile ei au plecat la școală. Nu după mult timp, stomacul Puturicăi a început să strige și el:

- Puturica, mișcă-te odată! E șapte și jumătate... Mi-e foame și vreau să fac mișcare! Du-mă la școală, altfel plec și eu singur!

- Of, Doamne, câtă gălăgie! Da' pleacă odată și lasă-mă să dorm! Iar stomacul, după ce a înfulecat pâinea cu unt și ceaiul, a plecat și el, bombănind și furișându-se ca să nu-l vadă cineva și să se sperie, fiindcă un stomac care hoinărește de capul lui pe stradă nu e tocmai un lucru obișnuit pentru copiii cuminiți care nu întârzie niciodată la prima oră. Iar Puturica dormea fără griji dar și fără picioare, mâini și stomac. Nici nu-i păsa de asta, când urechile ei au început să strige, dar strigau foarte tare, că așa strigă de obicei urechile:

- Puturica, e opt fără douăș'cinci! Te scoli... sau ce? Vrei să-ntârzi la școală iar? Puturica, auzi, Puturica...? Măi! Ești surdă...?

- Știți ceva? M-am săturat de voi! Plecați odată toți și lăsați-mă să dorm în liiiiiiiiiiiște!

Speriate, urechile au tulit-o spre școală, cu cercei cu tot iar Puturica a continuat să doarmă așa, fără mâini, fără picioare, fără stomac și fără urechi... Dormea dusă. După un timp, nu prea lung, limba ei a început să se agite. Nu prea știa cum să meargă și ea la școală și îi era frică să ia hotărâri așa, de capul ei, așa că, mai întâi, a încercat s-o trezească pe Puturica:

- Puturica! Heei, Puturica, e opt fără douăzeci... Puturica...!

Dar Puturica nu mai avea urechi, așa că nu avea cum s-o audă, iar limba n-a mai avut ce face: și-a luat inima-n dinți și a plecat și ea, lăsând-o să doarmă fericită. Păi ce mai conta acuma, dacă tot nu mai avea nici mâini, nici picioare, nici stomac și nici urechi? Și-așa nu mai avea nevoie de limbă...

A mai trecut puțin și părul Puturicăi a început să dea târcoale în jurul capului. A văzut că urechile pleaseră și i-a venit și lui dor de ducă. S-a gândit cum s-o trezească pe Puturica și a început să tragă. A tras într-o parte, a tras în alta, pe urmă în sus și în jos, s-a tot opintit și s-a opintit dar Puturica nici gând să se trezească. Atunci nici părul n-a mai avut ce face și a luat-o și el repejor spre școală, plutind ușor, pe aripile vântului, și odată cu el zbura - mai greu, ce-i drept, dar voinicește, încercând să țină pasul, creierul Puturicăi. Care era și el destul de îngrijorat că o să întârzie la școală.

Au ajuns exact la ora opt, gâfâind transpirați și s-au trântit în banca a treia de la perete, pe locul din dreapta, unde se aflau deja picioarele, mâinile, stomacul, urechile și limba.

Trebuia să intre domnul învățător și aveau emoții foarte mari să nu observe că Puturica nu era acolo. La opt fix ușa s-a deschis ușor și toată clasa a tăcut. Copiii s-au ridicat în picioare și a intrat:

- Puturica!

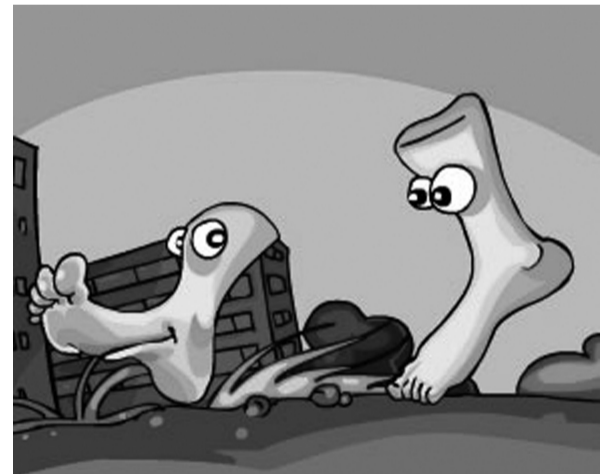
Puturica a mers glonț către locul ei:

-V-am prins! Ați venit la școală fără mine! Păi să vă fie rușine, e foarte urât ce-ați făcut! Din cauza voastră era să întârzi. Habar n-aveți ce greu e să ajungi la prima oră fără picioare, mâini, stomac, urechi, limbă, păr și creier. Ia să văd, vă e rușine sau nu?

Dar picioarele, mâinile, stomacul, urechile, limba, părul și creierul n-au apucat să spună nimic și nici să le fie prea rușine, fiindcă ușa s-a deschis din nou și a intrat de data asta chiar domnul învățător. Iar Puturica de-abia a avut timp să se așeze foarte-foarte-foarte repede în banca ei.

Păi în felul acesta, până la urmă, toți au scăpat cu fața curată. Iar asta a fost ultima dată când s-a întâmplat așa ceva. Vă jur, copii, de atunci picioarele, mâinile, stomacul, urechile, limba, părul și creierul n-au mai plecat niciodată singure la școală fără Puturica, prietena mea.

O poveste de Alina NELEGA ilustrată de Liviu BOAR

„A lucra cu lirismul e ca și a lucra, mutatis mutandis, cu nitroglicerină: dacă n-ai grijă, arunci totul în aer.”

- interviu realizat de Laurențiu Blaga cu dramaturgul Mihai IGNAT -

Laurențiu Blaga: Cine este Mihai Ignat și ce nu este din ce și-ar dori să fie?

Mihai Ignat: Cred că dacă stai prea mult să te gândești cine ești, capeți, în proprii ochi, niște proporții care scapă bunului simț și realității. Așa că nu mă prea gândesc cine sunt, fiindcă mi-aș alimenta vanitatea (da, sunt vanitos și-mi pare rău, ca să parafrmez un titlu celebru) și numai bine nu mi-aș face. Mihai Ignat e un tip, iată, vanitos, aflat la vârsta aia dubioasă (adică „de mijloc”) care-i scoate în evidență și mai ușor infantilismele (cred că suferă de „sindromul Peter Pan”) și care are mult mai multe a-și reproșa decât a-și accepta. Ce nu este din ce și-ar dori să fie? Păi e suficient să-ntorci pe dos „crochiul” de mai sus și ai un răspuns. Incomplet, e adevărat, dar de ce să spun totul de pe acum? Aștept momentul adevăratei celebrități (aștept, vorba vine, evident că „lucrez” la el, deși nu cu toate motoarele), așa că mai las și pentru atunci.

L.B.: Ce mai face Klein?

M.I.: Klein își așteaptă cititorii, mai nou (de la 1 februarie) pe situl meu reformatat și up-gradat, www.mihaiignat.ro, cu toate etapele aventurii lui lirice. În traducere, asta înseamnă că pe site se găsesc toate volumele mele de poezie, în variantă integrală. Altfel, Klein e, tot virtual (dar nu electronic-virtual), undeva în memoria mea (afectivă și nu numai), ca un reziduu și ca un alter-ego din ce în ce mai îndepărtat, dat fiind faptul că acel Mihai Ignat care i-a servit drept „model” personajului liric se schimbă din ce în ce mai mult. Și nu știu dacă în bine.

L.B.: Ești un dramaturg român premiat. Sunt importante premiile în viața unui autor?

M.I.: Sunt. Dar nu trebuie supraestimate. Pe mine m-au ajutat să „ies la suprafață”, ca să zic așa, să mă fac remarcat, dat fiind că veneam dintr-o zonă surprinzător, nefiresc de îndepărtată de lumea teatrului (Literele) și aveam nevoie de un instrument cu ajutorul căruia să intru în atenția regizorilor, actorilor etc., aveam nevoie de o carte de vizită. Totuși, nu cred că premiile m-au ajutat cel mai mult la capitolul „spectacole după piesele mele”. În mod paradoxal, nici una din piesele premiate nu a fost jucată (exceptând o montare a unei trupe de amatori), deci se pare că nici măcar pe snobismul regizorilor/producătorilor nu mai poți miza în România. Precizez, încă o dată, pentru cei care continuă să creadă că piesa „Crize” a fost premiată la BBC: a fost doar nominalizată (la fel și la Uniter), dar asta n-a împiedicat-o (sic!) să devină spectacol de vreo 7 ori până acum. Premiile mi-au adus bani (nu mulți, exceptând BBC-ul, dar, pentru un lector universitar, bineveniți), ceva la capitolul imagine și atât. Nu vreau să intru în detalii legate de faptul că două dintre premii ar fi trebuit să includă (prin regulament, respectiv printr-o promisiune) și montarea textelor. Vreau doar să adaug că, din amărăciunile legate de astfel de comportamente și atitudini, din cauza unei... nici nu știu cum să-i spun, a unei „povești” legate de ultimul concurs Uniter, dar și pentru că sunt de acord cu Nicu Mihoc, unul dintre pușinii mei prieteni din lumea teatrului, că voi deveni un autor dramatic „de-adevă” doar atunci când n-o să mai scriu pentru concursuri și premii, din toate aceste motive am hotărât, la sfârșitul anului trecut, să nu mai particip la nici un concurs de dramaturgie.

L.B.: Spuneai într-un interviu că lenea te-a făcut poet. Ajută sau nu latura lirică în dramaturgie?

M.I.: Ajută. Dar totul ține de dozaj: dacă lași poezia să-ți cotropească textul dramatic, ai încurcat-o. De pildă, în „Crize” e o scenă considerată de unii „poetică”: scena „cu ploaia”. Acolo lirismul e difuz și face bine și prin contrast cu scenele „rapide”, trepidante, „colorate” din restul piesei. Dar când mă refer la lirism în teatru, nu mă gândesc la un limbaj metaforic sau mai știu eu cum, ci la o anumită atmosferă, la anumite sugestii ale situației sau ale replicii. Tocmai de aceea a lucra cu lirismul e ca și a lucra, mutatis mutandis, cu nitroglicerina: dacă n-ai grijă, arunci totul în aer.

L.B.: Ce îți oferă dramaturgia mai mult decât poate poezia să îți dea?

M.I.: Mai mulți receptori (ca să mă exprim „neaoș”, dar și pentru că poezia are cititori, iar teatrul – spectatori), mai mulți bani (e și firesc, ținând cont de faptul că poezia nu-ți aduce bani aproape deloc), mai multă faimă (poezia e „de nișă”, teatrul – nu). La capitolul satisfacții „artistice”, lucrurile sunt mai nuanțate: a-ți fi citite poeziile, respectiv a-ți vedea un text pus în scenă înseamnă experiențe diferite, respectiv mult mai intense în cel de-al doilea caz. Mă simțeam/simt „special” când aveam/am un feed-back din partea unui cititor de poezie, dar am sentimente și senzații indescriptibile și mult mai puternice atunci când îmi văd și-mi aud personajele întruchipate de actori, imaginate și conduse de un regizor, aplaudate de spectatori etc.

L.B.: Cum comentezi inițiativa lui Ștefan Caraman conform căreia repertoriile teatrelor de stat trebuie să conțină obligatoriu un anumit procent de spectacole pe texte românești?

M.I.: Nu comentez.

L.B.: Ce tip de teatru îi place spectatorului Mihai Ignat?

M.I.: Nu un singur tip, cu siguranță, dar nici toate. Mai curând pot să răspund ce teatru nu îmi place: nu-mi place teatrul „intelectual”, cu ifose, snob. Nu-mi place, mai ales, teatrul „teatral”, ăla în care personajele vorbesc „limba teatrului”, adică una pe care n-o mai găsești decât acolo, în textul ăla. În rest, mă duc aproape la orice, de la teatrul bulevardier la cel cu miză mare. Dar cel mai des caut piese de anumiți autori (gen Neil LaBute, David Mamet, Martin McDonagh, Neil Simon etc.), pentru că tipul de teatru al acestora mă interesează acum să-l scriu. Nu caut neapărat regizori, ci spectacole, așa cum nu citesc autori, ci cărți.

L.B.: Și clișeu de final: la ce lucrează Mihai Ignat?

M.I.: La definitivarea unor proiecte, adică a unor piese de teatru aflate „în șantier” de luni (sau chiar de ani) de zile. Concret, chiar zilele astea am început să lucrez la finalizarea unei „comedii dramatice” fără mari pretenții, numită Piciorul Hildei, a cărei variantă inițială datează de prin 2005. Așteaptă la rând alte câteva texte neterminate, dat fiind că n-am mai scris nimic de exact un an, din februarie 2009.

Mihai Ignat, despre... Mihai Ignat

„Biografie în șort și în adidași”

„S-a născut și a fost, pe rând: elev în clasa a șaptea, licean cu coșuri pe față, șahist amator, soldat prost, muncitor necalificat, student fericit, colaborator la unul-două cotidiene centrale, figurant în film, profesor de liceu, preparator universitar la o facultate privată, cadru didactic asociat la o facultate de stat, masterand, redactor la o revistă de cultură, redactor bulversat al paginii de opinii a unui cotidian local, doctorand, student la regie de film, secretar literar. Acum e lector universitar doctor, dar poate lucra, la disperare și probabil mai bine ca stenodactilograf, mai prost ca șofer profesionist și onorabil ca legător.”

„Biografie în pielea goală”

„La 17 ani am inventat, împreună cu doi prieteni, un curent literar: Diferențialismul. Toată lumea a crezut că e vorba despre componenta unei mașini.

La 25 de ani am luat „Leul de argint” la Festivalul de Film de la Veneția: ca figurant în filmul Hotel de lux. Deși îmi interpretam propria existență – eram student și aveam rol (sic!) de student –, prestația a fost execrabilă.

La 33 de ani am scris cea mai de succes carte de poezie a mea: Klein spuse. A fost singura mea carte pusă în circulație fără coperte, fără ISBN și fără rușine.

Tot la 33 de ani am câștigat concursul de poezie erotică al revistei „Vatra” de la Târgu-Mureș, obținând titlul de „Amantul anului 2000”. Rezultatul: am trezit interesul unui proxenet din Brașov.

La 36 de ani am debutat ca dramaturg direct la BBC Londra: cu *Crize*. În concluzie: și cele mai proaste momente ale vieții pot fi bune la ceva.

Pasiunile mele: filmul, nudul feminin, legile lui Murphy. Nu sunt o persoană ieșită din comun, dimpotrivă, am toate defectele posibile, de la timiditate pînă la vanitate. Băiat bun, dar... cu deviație de sept & două măsele metalice, zappeur, dependent de imaginea cinematografică, sătul de abstracțiuni, de teorii, concepte & idei, dornic de ritmuri diverse. Doldora de prejudecăți și leneș ca un cotoi. În 1992, foamea a făcut o escală și în stomacul meu... Mai vreți? Atunci citiți-mă!”

Biografia completă pe www.mihaiignat.ro

Zeno Ghițulescu

Memento

Scut protector părea de totdeauna
acolo sus de unde
doboří nu-l poate nimeni
primăvara sângelui ocrotind
rodirea zestrei de lumină.
Nu sunt
pereți despărțitori de case și de inimi
tacita axiomă de unire
din invizibilul altar de unde
zori strecoară în suflete solie celor
pregătiți să cucerească noua zi
ca pe-o redută
forța vieții dezlegând
din roata neoprită rugina curățind
bob solar
în intima poruncă...

Domesticele bucurii cu ronduri de garoafe
și culori de curcubeu veghează
pașii celor ce-au trecut
a celor ce poate odată vor veni –
cu gesturi albe harnicele gospodine
deschid ferestrele spre visuri
lăsând văzduhul limpezimii

să străbată
perdelele de amintiri
secretul dragostei doar de ele cunoscut
foșnetul de frunze glasurile de copii
dialogând cu cântece de mierlă.

Deodată când nimeni nu se aștepta
de undeva din stepele pustii
vântul vinețiu a început să bată
credeam că e capriciul unei furtuni de vară
strună de vioară ruptă în simfonia ceții când...–
șenilele de tancuri pe străzi și-n suflete
au început să sune beția monstruoasă
avalanșe de scursori
bizarul univers ritmarea unicului calapod
invadând zieleștile semințe
hărăzite să-ncolțească
în zarea duhului
în icoanele argilei.

Tentacule insidioase
stranii siluete în miradoarele puterii
supraveghează prizonierii fără lanțuri
legile eterne aruncând
în lada de gunoi
noua lume strigă-n patru vânturi
piramida milenară răsturnată
de religia ciocanului și urii
prin portavoce se aude
încolonarea-n front comun a perfidiei
și adevărului ucis a nenufarului
logodit cu pofta șobolanului
de-a sfâșia aripa de înger.

Sicofantul în straiile de frate bun
se balansează nonșalant
între stele de carton și haruri bântuite
dezvăluind
printre banalele cuvinte lațuri aurii
țipete fără speranță
în zăpezi însângerate.

Talgerul umplut cu abur
miraculos se-ncălină spre purpuriul steag
ce nu admite o altfel de culoare
să clatine arhitectura
victoriei finale.
Cel ce-a crezut că poate să-și urmeze
propria cărare
se întoarce în strânsoarea
singurății mute
sub clopotul de plumb.

Rumeguș în ochi și cântece oloage
turma biciuită aclamă schizoid
unicul orânduital paradis
suflet surghiunit în preistorii.

22 martie 2010

LIGIA ANA GRINDEANU

Ligia Ana Grindeanu s-a născut la 24 octombrie 1971, la Sighișoara. Este licențiată a Facultății de Medicină din Cluj-Napoca și a încheiat cu brio un Master în Sănătate Publică, în cadrul "University of Iowa", Iowa-City, din SUA. Actualmente este medic resident la Departamentul de Pediatrie a Spitalului "Mount Sinai" din Chicago.

A activat în cenaclurile literare *N. D. Cocea - Anotimpuri* din Sighișoara și *Dor* din Iowa City și participă la viața spirituală a comunității din metropola unde locuiește și ca membru fondator al Organizației Culturale Românești. După ce a publicat versuri în unele reviste și ziare (*Glasul Cetății, Târnavă, LitArt* ș.a.), a debutat editorial cu volumul *Dincolo de liniște* (Casa de editură Mureș, 2003). Versuri de ale ei au fost antologate în culegerile: *Anotimpuri sub turnul cu ceas, Veșnicia Secundeii și Efigii lirice*. În prezent are în pregătire un nou volum de versuri, cu titlul *Anotimpuri de dor*.

Poezia Ligiei are finețea unei unde transparente care traversează domol suprafața unui lac de munte, prin care, dacă privești lumea, cu siguranță o vezi mai frumoasă și mai fermecătoare. Așa se face că (încă) tânăra poetesă nu înregistrează în seismograful ei liric prea multă amărăciune, poate doar o ușoară nostalgie a meleagurilor natale, dar și aceea decantată prin ferestre de lumină, ca dovadă a existenței ei departe, peste mări și oceane, într-o lume străină. Unele versuri, totuși, anunță frământările tainice specifice vârstei, între care iubirea pare a fi cel mai des pusă sub semnul așteptării și al interogației.

Așadar, avem în Ligia Ana Grindeanu poate cel mai bun ambasador al liricii românești peste ocean – păcat că forurile noastre culturale nu conștientizează acest lucru! Căci poezia Ligiei spune lumii, în chip suav-melancolic, câte ceva despre poveștile și tulburătoarele stări sufletești ale celor care mai habitează încă în ținuturile intracarpatice și hiperboreene...

Eugeniu NISTOR

Iarba se cutremură

Iarba se cutremură de plâns
Ochiul tău încercănat apune
Clipa nu mai are timp
De-ascuns
Pagini de iubire
Se așază-n scris.

Desenăm hotare
Ne mutăm pustiul
Fiecare își caută
Calea către vis.

Vino doar, străine,
Să-ți alegi amarul
În rotundul palmei -
Brazde neudate,
Unde azi destinul
Îți aruncă zarul.

Ai rămas aproape
De ispita verii
Dar lumina curge
În înghețate ploi.

Îți mai simt amiaza
Cea scăldată-n șoapte-
O silabă prinsă
Cu centuri de foc,

Tu ce-ai fost răpit
De-o prea lungă noapte,
Lasă-ți astăzi gândul
Să culeagă flori.

Iowa City, 22 Aprilie, 2007

Albastre chemări

Albastrul din albastru
Se întoarce
Lumina din lumină
Și-nceput.

S-atingă cerul
Gândul ți se naște
În cercuri largi
De astre și de cânt.

Mai poți ierta?
Mai poți să-ți iei povara
Iubirilor pierdute-n necuvânt?

Un zid cu depărtări
E azi chemarea
Albastrul din albastru
Și-nceput.

Inel

Un foc interior
Îmi mistuie calea
Ghețare topite
La margini de vis
Iubitei să-i pun la picioare
Chiar marea
Trecut și prezent, viitor:
Un rotund.

Sclipesc diamante-
Cu cerul aproape,
O lacrimă uit
Într-o carte de dor
Și clipa mă-nvață
Dintr-o zare de șoapte
Trecut și prezent, viitor...

Iowa City, 11 iunie, 2006

Aproape de cer

Jumătate cer, jumătate piatră,
Harpă a naturii
Învăluită în nori-
Ce aproape e cerul de noi...

Pădure de veghe și aripa dor
Șoaptele apusului
Căzut într-un somn,
În care lumina își caută fior.

Drum spre Atlantic, drum spre
Pacific
Gândurile curg spre aceleași
cărări.
Urcșuri abrupte- treptele vis
Piatră de piatră și destin de
destin.

Insule albe-tăcute așteaptă
Primăvara promisă-n adânc
La întâlnirea cu zarea,
Într-o scurtă paradă
Delicată și mândră e floarea.

Estes Park, Colorado, 16 august, 2007

Un continent de piatră albă

Va trebui să mă duc departe
Pe un continent de piatră albă
Și visele să mi le pierd acolo
Să-mi plâng albastrul
Până când va încolți iarba.

Apoi să te uit
Împreună cu povestea ta nescrisă-
Misterul nu-ți mai poate
Învăluși chipul astăzi
Ți-am spus cuvintele de-nceput,
Ți-am cântat muzica visului meu,
Acum te las să-ți cauți dansul
Pe un continent de piatră albă.

Chicago, 6 iulie, 2006

Plecări

Culorile toamnei
Se-așază cuminiți în copaci,
Nostalgic mi-e gândul
La roadele viei de-acasă.

Anotimpuri trec peste noi
Și plânsul îl uităm
La porți străine
De teama că odată pornit,
Fluviul pustiului
Ne va răpi clipa prezentă.

Foarte rar ne ridicăm privirea-
Numele străzilor
Rămân fără ecou în noi,
Poate peste o vreme, sperăm,
Deși am înțeles demult
Că nu putem explica
Rostul acestei plecări.

Poate peste o vreme, sperăm,
Când ne vom întoarce în noi...

Iowa City, octombrie, 2005

Octombrie

E încă Octombrie
Și raze de soare
Se plimbă nostalgic
Printre frunzele plânse...

În dansul culorilor,
Iubiri părăsire
Se încălzesc
La focul aducerii aminte.

Pe cerul inimii...
Între ramuri de dor,
Copacii își scriu
Caligrafic,
O nouă poveste

Iowa City, 20 octombrie, 2008

SPONTANEITATEA GESTULUI

de Cora FODOR

Artistul Adrian Chira ni se relevă prin căutările de natură formală, prin confruntarea dintre culoarea pusă în tonuri puternice și tonuri neutre, prin raportul dintre materie, formă și culoare eliberând stări afective intense.

Dacă până nu demult se întrezăreau urme ale figurativului identificabil, în lucrările ultimei perioade aproape dispar în întregime aceste forme cu corespondent în realitate,

distanțează și fac să explodeze toate limitele. Pictura se continuă pe rama care-și pierde vechea însușire de cadru și fuzionează cu pânza întărind aspectul și impactul vizual și formal pentru ca în final, sarcina realității tabloului să rezide în vizualizarea actului pictural. La Adrian Chira actul pictural devine subiectul concret al picturii iar temperamentul său se manifestă direct, fără a fi perturbat de alte motive. Nu încearcă să ilu-

iar culoarea expresivă determină spațiul fără perspectivă al tabloului. Ceea ce este figurativ se topește și se decantează rămânând doar o vagă evocare, creând adevărate spații simbolice purtătoare de linii de forță și culoare încărcată de energie. Transpare o puternică reprezentare a lumii interioare care de multe ori e dependentă de experiențele exterioare. Dar cu cât se folosește mai mult de mijloacele formale și cromatice cu atât "peisajele sufletului" trec în al doilea plan. Formele se

treze sau să nareze ci încearcă să exprime sentimentele într-o manieră directă și spontană, fără a folosi o tehnică seducătoare. Uneori factura densă, de pastă abundentă a culorii tinde spre relief și ne face să percepem efortul pasionant al artistului pentru a se exprima pe sine, pentru a descoperi semnele picturale care exprimă propriile sentimente de viață între impetuoșitate și acalmie, între vulcanic și abia murmurat. Culoarea crudă, pusă direct, e însoțită de de-

cizii instantanee urmând logica compoziției în deschise, îmbinând hazardul cu știința de a picta.

Traducerea directă și imediată a atitudinii picturale ample, de linii de forță și de centre de interes care emană tumultul de energie, care se regăsesc și se înfruntă pe suprafața pânzei, este de fapt subiectul artei pictorului Adi Chira. Semnele picturii sale nu sunt codaje simbolice cu conținut ascuns ci referințe directe ale unor experiențe trăite sau ale unor lucruri văzute. Simbolurile își poartă semnificația prin ele însele, prin prezența lor.

Transformarea și schimbarea sunt principii dominante ale universului său pictural. Dacă uneori explodează de imensa Mașină de scris a artistului, în roșu care inundă, apasă și se zbate,

în negru profund de tenebre sau în albastru inconfundabil specific lui; alteori găsește tihna în rozuri pale care conferă o discretă emoție. Monocromia e întreruptă de pete de negru atent plasate care echilibrează compozițional. Simbolistica celor două linii oblice intersectate, rezultând un "X" uriaș, dominant; inserții de scriitură nedeslușite, emanații ale gândurilor voalate ale pictorului, contrastele complementarelor, culoarea pusă cu vână: albastru, roșu sau verde, dispunerea coerent-știută a elementelor compoziționale, toate sunt silabe ale unui discurs vizual răspicat. „Cuvintele” rezultate vor fi neîncetat „bătute-n culori”, într-o scriitură caracteristică.

Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu • Cenaclu

Rudy MOCA

Lumina.....

Am dorit să fiu
Celebru.....
Dar, nu mi-a fost scris...
Am dorit să fiu
Rege în Paradis
Sau...
Actor pierdut
Într-un vis
Dar...
Am înțeles că...
Fără
IUBIRE
Este... inutil
Fără iubire
Oricât ai lupta
Nu vei putea găsi
Identitatea
TA!
Am vrut să fiu o stea
Pe cerul luminat
Dar...
m-am transformat într-o
Cometa
Ce a luminat o clipă
Pe cerul vieții mele

Viața

Viața ne îndeamnă
Să iertăm....
Celor ce ne-au greșit.
Viața
E un scop
Ce nu conține
Nimic!
Este o pagină
Lungă....
Cu foi aurii
Ce ne spune
Să luptăm
Oricât ar fi destinul de trist!
Trăim ca într-un vis....
Apoi... ne trezim
La realitate
Și ne dăm seama că
Trebuie să realizăm
Ceea ce ne-am propus.
Să nu ne lăsăm învinși,
Să ne construim un
Destin!
De unde să știm
Dacă vom fi
Fericiti ?

Cătălin HEGHEȘ

urlet în șoaptă

exprimare tăcută, mută
bunătațe înfundată, scremută
cocină de porci, decadentă
esență de diamant în stare latentă
nu mai zberca tăcut
în țarcul tău ciufut!
taci din toți rărunchii!
sari în cap drogat
și urlă-n gând să-l spargi!
mută limite,
exprimă-te!
plonjează-n moarte cu indiferență
iubește cu plăcere
îmbată-te cu putere
toate cu perseverență
până când însuși timpul
sublim se pierde-n gând.

miză de criză

lucie,
moare și-nvie.
sărăcia domnește,
speranța coclește.

urât,
cu deznădejdea de gât.
sufletul se-ncovoiaie,
omul învie.

Liliana LAZĂR

Introspecție

carusel stupid
în măduva
coloanei vertebrale,
nebanuită
potecă a conștiinței

Confesiune divină

Doar în paharul amintirii
îmi sting oboseala tâmpelor,
semnez pacte anacronice
mă reinventez
sau
doar aștept somnul
lângă fluidul boreal al timpului
alături de Christ?

Pseudoportret

“Ce ești tu?!
- o dragoste”
fără culoare
fără întrebări
fără repulsii de real
și
fără mine.

Fântânile negre

Grigorie a cules zorii...
și-a smuls cu unghiile, iarba arsă
de furia ignoranței nopții

I-au furat drujba și mierea
și i-au lăsat amintire
un glonte în frunte,
ca să nu-și mai amintească
licărirea din ochii vulpoiului,
care i-a recitat
recviem în doi,
cu suflu de glonț și aură de
sărăcie.

Moșul și-a mărturisit
cu limba-nodată de fumul morții
păcatele, setea de sare
Crucile au rămas neterminate,
umbre rătăcitoare.

Premoniție

Ochii îngerului de gips
zâmbesc tristețea;
repetă...
partitura morții.

Sub zodia patimilor

- Fragment din romanul cu același nume de Ion Ilie MILEȘAN, aflat în curs de apariție la Editura Ardealul -

Viața Cimpoieșilor, din care se trăgea – cel puțin oficial – Cioloca, își pierde rădăcinile într-o așezare din „căldarea” Călimanilor. Bunii lui, de-a nu știu câta spiță, se stabiliseră însă ceva mai jos, în Delureni – localitate veche având în componența ei administrativă alte câteva sate, ori cătune, toate răspândite pe valea numită a Surdului. Pricina ciudatei strămutări colective de-atunci, ca și împrejurările în care se petrecuse, începeau să se scalde bineșor în negura uitării, și asta părea a coincide cu interesele celor mai mulți dintre urmași, care se acomodaseră noilor condiții de viață mai repede decât ar fi putut crede părinții și bunicii. Se vorbea totuși, între bătrâni, însă doar cu jumătate de gură cum se zice, despre o oarecare vrajbă, care s-ar fi adâncit, cu vremea, între seminții băștinașe. Dar motivul pentru care, crescători de animale fiind în principal și unii și alții, ajunseseră în cele din urmă pe poziții de ireconciliabilă vrăjmășie, motivul acestei situații deci, nici atunci nu i se limpezea. Sau ar fi fost – își spunea uneori – motivul acesta, peste puterea de înțelegere a unui băietan, cum era el, Cioloca?!

Nici din gura mamei, descendentă în linie dreaptă a uneia dintre încrengăturile cele mai active în acele înfruntări, n-a aflat mare lucru, cu toate că într-o vreme, după ce se mai înălțase, ar fi încercat, zice-se, să se întoarcă la izvoare cu sprijinul ei. Cel puțin cu închipuirea și cu vorba, dacă altfel nu mai era posibil. S-ar fi mulțumit, bunăoară, în ce-l privea, și cu relatarea unor întâmplări și fapte mai puțin grave decât cele înfite sub obroc. Pentru că, deștept cum se arăta, cum devenise în realitate, ar fi putut însăila el însuși, din puține date, un fel de istorie a stirpei pândită de pericolul de a-și uita leagănul. În fapt, dacă-i până-ntr-acolo, îl interesa îndeosebi aplecarea spre cântec (în toate sensurile posibile!) a generațiilor succesive de Cimpoieși, fără vreo excepție...

În privința asta femeia care-i dăduse viață și se îngrijise de buna lui creștere, era mult mai generoasă. În momente de răgaz, când în familie venea vorba, într-un fel sau altul, despre descendență, despre înnemurire, nu ezita să-i laude pe toți, de-a valma, pentru vrednicia de a-și fi cultivat darul cu care-i înzestrase Cel de Sus.

„Toți știau – zicea – să conducă, după împrejurări, un viers; toți horeau, descărându-se, când aveau inima împovărată!”. Începea, în astfel de situații, cu cei mai îndepărtați în timp, folosea pentru asta date din auzite, iar când ajungea la odrasle, se mărginea să-și facă constatările în gând, așteptând confirmarea noastră: „și-ăștia de-acum, «din bandă»,ăștia nu-s dăruți destul?” („bandă” având în gura ei înțelesul de formație instrumentală).

Andronic – așa e numele lui în familie –, Andronic deci, avea mereu impresia, când mama lui ajungea spre ultimii descendenți, că ezită să-l includă printre Cimpoieșii cu har, cu toate că vocea și urechea avea și el, ca toți ceilalți, ba începuse chiar să chinuie niște instrumente de suflat. Odată, mai întunecat fiind, la gândul că: „o fi având ea, mama, o taină a ei!”, a-nceput să facă pe gânditorul de profesie; să prelungească în propriu-i cuget, tendința spre exageratele (după a lui părere) elogii: „...și când cu glasul nu-și stămpărau de-ajuns aleanul, își construiau ei înșiși instrumente, pe care le mângâiau în clipe de cumpănă, ține minte!”... Școala de-acasă! – concluziona în cele din urmă.

Cioloca – așa-i spuneau toți ignorându-i, din neștiute motive, numele de botez – Cioloca deci, a devenit, parcă de la o zi la alta, sărind importante etape, bărbat în toată firea: chipeș (puțin închipuit!), harnic, la multe priceput, săritor când alții se aflau în nevoi; mă rog, mărinos, dacă asta sună mai bine. Adăugând la toate astea ceea ce el însuși considera a fi moștenirea cea mai de preț lăsată de Cimpoieși: chemarea spre cântec, în tot și-n toate ale vieții, am creionat imaginea sumară a unui ins ușor integrabil în orice comunitate. Norocul nu i-a surâs însă, cu toate astea: insatisfacții de toate felurile, și ghinioane, l-au urmărit pretutindeni, cel puțin în anii de-nceput ai vieții de familie, asemenea umbrei proprii. Gânditorul fără pretenții, în a cărui piele îi plăcea uneori să se ascundă fugind de sine, ar fi recurs cu siguranță,

pentru clarificare, la fosforul unui profesionist; dac-ar fi avut, se-nțelege, ocazia de a se pedepsi prin înalte școli:

Acela ce nu simte
Puterea muzicii și nu-l atinge
Măiastra întâlnire dintre tonuri
Viclean este, tâlhar și trădător!...
Gândirea lui închisă e ca noaptea
Și-a lui simțire neagră-i ca Erebul,
Să nu te-ncrezi în el.

(William Shakespeare: *Neguțătorul din Venetia*)

Dar cum Cioloca avea numai îndemânări (chiar împotriva aspirațiilor personale), nu și lumina care să le dea substanță, șansele de a-și fi pus atunci întrebări privitoare la obârșia multelor sale necazuri trebuiau să fi fost extrem de mici, în ciuda faptului că ar fi meritat, poate, de la viață altceva. În situația lui, prin urmare, avertismentul citat ar fi rămas nedescifrat. Oricum, gospodarul din Delureni era, cum spuneam, tot ce se poate opune mai cu vehemență unei conduite ca cea evocată în „cântecul” comediantului; iar, în ce privește scăpărarea geniului dincolo de bariera penei, el ar fi rămas, poate, inert, mai știi?...

Nici în propriile-i profunzimi, dominate încă de nebulozități, Cioloca nu se simțea pesemne în largul lui. Cu mult înainte ca soarta să-l fi lovit atât de crunt (nevasta îi fusese asasinată), a-nceput să-și pună întrebări cu privire la o posibilă pierdere, în perspectivă, a identității lui de neam. Nu atât prin pomenita strămutare, din „căldare”, a celor încă vii – pentru că tulpina, viguroasă, continua să existe ceva mai jos, și să odrăsească spornic – cât printr-o previzibilă îndepărtare, cu vremea, de numele (generic ar fi spus dac-ar fi avut ceva mai multă scrisoare) de Cimpoieș; implicit de „șirlăul”, cum spunea el glumind, ce-l unea cu băștinașii de sus, de sângele adică, pe care-l simțea pulsându-i în vine...

Tata: Cimpoieș, fiul: Cimpoieș Cioloca... Iar alt bărbat cu numele de Cioloca în Delureni nu exista, și nici în „căldare”, spre totala lui derută. De o greșeală a scriitorului însărcinat, la primărie, cu completarea unor astfel de registre, iarăși nu putea fi vorba; și nici la eventuale neputințe, la acea vârstă, ale celui în a cărui casă văzuse lumina zilei, nu se putea gândi, pentru că mai avusese, după el, un urmaș (de parte femeiască însă), care din nefericire se prăpădise de lungoaie la numai trei ani. Lurcurile erau, prin urmare, complicate. Dar nu și pentru cei din jur, care preferaseră, de când își amintea, să i se adreseze – împotriva uzanțelor – doar cu apelativul Cioloca...

Ajuns aici cu judecata, se oprea de fiecare dată, nu-ndrăznea s-o prelungească în sensul bărfelor iscate oarecând, și actualizate pe neașteptate de „binevoitoare” rubedenii... Gândea, Cioloca: nu s-a ivit încă prilejul, dar poate da în vileag oricând interesele meschine ale acestora în a-l denigra, cu toate că era în posesia unor hârtii similare cu ale lor... Doar că pe el îl strigau mereu Cioloca și niciodată Cimpoieș. Cioloca și-atât, de parcă i-ar fi uitat toți – întâmplător oare?! – celălalt nume...

Încolo, ambițiile, stăruința asupra instrumentelor de cântat nu-i lipseau nici lui, și-ar putea da silința (așa simțea!) să facă cinste „semințelor” cu căciula teșită, veniți cândva de Sus. Dacă-i vorba chiar peste măsura celorlalți consăngeni, o cohortă de zicălași: cavaliști, trișcari, clarinetiști, chiar vioriști; fiindcă el, Cioloca, stăpânea aproape toate instrumentele astea. Și cu puțină silință în plus ar fi putut dobândi încă alte îndemânări de felul acesta, ar fi fost – după părerea lui – dovada și mai limpede că era... de-al Cimpoieșilor...

Trăia însă, în vremea când, încercând să-și oblojească rănile, se mutase în Sălciocara, trăia zic, acolo, și un instrumentist lăaturalnic, parcă rătăcit în coastele stirpei așteia, de cântăreți din tată-n fiu, Suru îi ziceau sâlcioreni, fiindcă începuse devreme să încărunească pe la tâmpile. Suru era mereu în centrul atenției comunității, deși venetic! Chiar și fără voia, sau chiar împotriva vrerii lui, ca unul venit la rubedenii și pripășit, după aceea, pe „Vale”, în căutare de roștii.

Se zicea (povestea asta reluându-se din propria-i gură) că norocul îi surăsese în clipa

în care, într-o dimineață, mama lui îi descoperise pe piept niște zgârieturi, ca de vrejuri, ori de pisici, „ce-s astea, copile, ai ținut pisoi în sân, ori te-ai târât, te pomenești, prin pâlcuri de mure, ori prin zmeuriș? Acum, primăvara?”, l-ar fi întrebat. Nu-s de pisoi, mamă, zgârieturile – i-a răspuns – nici de mure ori de zmeură, is de la burduf... De la armonică! Adică noaptea, după ce se stingeau lampa, el își închipuia că umflă și dezumflă burduful unei armonici, ca cea pe care-o văzuse la un cerșetor în târg; că-i dibuie, pe întuneric, butonii, în căutarea melodiei...

O armonică nu-i procuraseră părinții atunci, erau prea săraci pentru asta, dar făcură pe dracu-n patru să-i cumpere, de la vechituri, un taragot. Cât el de lung!...

Instrumentul acesta a devenit, nu mult după aceea, „pâinea și cuțitul” lui, pentru că familia îi scăpătase de tot, rămăseseră săraci lipiți, încât se simțea dator să câștige hrana tuturor, cu taragotul, înveselind pe cine se nimerea...

Flăcău fiind acum, în Sălciocara, umbla și el ca toți ceilalți, pe unde simțea că ar da de ceva prospătură mai lesne de convins, uneori prin alte sate, iar când se-ntorcea trăgea câte-o hoare din taragot, de crăpau zările și – glumeau unii, cu-nțeles – se perpeleau fecioarele, gata a-și pune cărpa-n cap, de-ajungeau, toate, nu se știe cum, pesemne zvârcolindu-se în somn, de pe burtă pe... spate...

Se vorbea, de asemenea, că după ce Suru s-a așezat la casa lui (ori a nevastesi, mai bine zis) se întâmpla des ca cele două perechi de tineri însurați să-și facă program comun. Și nu doar participând la evenimentele mai minuoșe rânduie, la care taragotistul de neînlocuit mergea de obicei cu consoarta, în ciuda faptului că, se vorbea, ea nu-l scăpa din ochi o clipă, de chipeș ce era, și dorit, ci și cu prilejuri născocite de ei, întru descrețirea frunților. La astfel de petreceri ad-hoc organizate a început să cânte, alături de Suru, și Cioloca, iar mai târziu și-au încropit împreună chiar o „bandă”, atrăgând și alți țiptări: armoniști, țambalagii, toboșari; la concurență cu cea a Cimpoieșilor. Asta când Suru era încă în deplinătatea puterilor, fiindcă îmbătrânise oarecum „peste rând”, apoi l-a prins o boală care întrecea atunci și priceperea doctorilor de la oraș. A mai apucat, totuși, să-i boteze colaboratorului său un băiat, de la a doua nevastă. Înainte de a-și fi dat obștescul sfârșit (mult nu zăcuse!), ajunsesse, cum zicea el însuși, mai mult să chinuie taragotul decât să cânte cu el. Cioloca trecea adesea pe la poarta lui, dar nu totdeauna încerca s-o și deschidă. Mărturisea: „auzeam, trecând pe sub geam, nu cântecele cu care eram obișnuit, cât mai degrabă zgomotul clapetelor înțepenite, probabil, de rugină, și hârșăitul lamei vibratoare, sfârșogită... Odată am intrat, luându-mi inima-n dinți: stătea în pat, cu spinarea sprijinită într-un maldăr de perne, una mai umflată decât alta. Taragotul, înainte zilnic lustruit, îi cădea spre buric – unealtă inertă, lipsită și de strălucire și de vlagă... Nu-l mai asculta... Încerca el, Suru, să cumpăvească o melodie-alta (gândindu-se, poate, că și-ar putea amăgi ursita!) însă de reușit: pace! Nici măcar nu le recunoșteam, melodiile. Și m-am gândit – recunosc, cu păcat! – stând acolo, lângă patul-sicriu: așa o fi oare bărbatul atât de jinduit odinioară, țintă a unor poante convenabile, pe care s-ar putea să le fi adus în Sălciocara chiar el, speculând în interes propriu înțelepciunea zicerilor vechi. Nu atât frumusețea-i de lipsă unui bărbat, cică, pentru a avea căutare, cât alte calități, care n-au nimic de-a face cu înfățișarea trupului: să aibă argint în păr, aur în buzunar și oțel pe undeva prin preajma buzunarelor!...

Bărbatul ăla, vreau să zic, ajunsesse, înainte de-a se stinge definitiv, o flăcăuie firavă în bătaia crivățului!...

Umbre-i proprii nu-i poți da târcoale niciodată, scrisa nu și-a putut-o amăgi nimeni. Presumul în viață, al lui Cioloca, fusese hotărât de semnele de câteva accidente, unele cu totul mărunte...

La rândul-i înzestrat în ale cântecului (în privința asta cel puțin, filiația cu Cimpoieșii de viță părea neîndoielnică!), el nu se credea superior nimănui, cum lăsau să se înțeleagă cei din jur, sau majoritatea lor, să admitem. Ce-i drept,

nutrea un gen de mândrie, de altă natură însă, căreia nici îngâmfare nu i se putea spune și nici, cu atât mai puțin, dispreț pentru cineva anume. Era, pur și simplu, în firea lui să umble drept pe uliță, să se-mbrace cât mai îngrijit cu puțință și să se exprime răspicat, cu oricine ar lega o vorbă, și despre orice. Și nu în ultimul rând să-i judece, câteodată, pe nedreptii lui consăngeni pentru conduita lor... „cam de la munte”; în înțelesul că încercau parcă să atragă atenția celor din jur, în orice împrejurare, asupra propriei lor... distincții...

Din fericire pentru ei, nu i-a fost dat nici unuia, cu toate astea, să treacă prin ceea ce i-a fost rânduit, se vede, lui Cioloca. Pe el nu-l ocolise... ceasul rău. În ziua aceea...

Câte nu i se pot întâmpla zilnic, oricui, fără a apuca să-și ia măsuri potrivite, de preîntâmpinare, gândea Cioloca – prea târziu! – coborând, călare, priporul dinspre Poiene.

Ieșise în zori din coșmelie: cer adânc, fără zdreanță de nor; încă noptatec, găurit de stele. Rouă – cât să nu crape de sete mioara bine hrănită, până la adăpatul de peste zi.

Picase în „Poiene” pe neașteptate, în cumpăna serii, planul acela însă îl clocea de săptămâni, și nu-l putea amăna la nesfârșit. Era într-o marți, nici măcar într-una din zilele considerate a fi cu ghinion, Doamne-ajută! gândi, și intră iar în coșmelie, hotărât în ceea ce-avea de făcut, neatent, de-aceea, la posibilul scheunat al balamalelor ruginite. Deșteptarea! ar fi ordonat, cât mai aspru, reactualizându-și în gând, prin nu știa ce asociații stranii, vocea puțin ștearsă a comandantului de pluton de la Garda de coastă, unde făcuse armata... O prostie, cum de-i și venise în minte! Renunță, se-nțelege, astfel de glume nu-și aveau rostul, desigur, aici erau doar ca-n familie: el, „Nami-lă” și băiatul, „strungarul” adică, țâncul care dădea în strungă.

După ce terminară de muls (copilul se lup-tase tot timpul cu... pleoapele, să nu-i cadă!), stăpânul deschise larg poarta dinspre surlă, oile se buluciră la ieșire, turma putea fi bârăit, în sfârșit, spre iarba până-n gleznă, din a treia poiană, unde hălăduia de-o vreme...

Victor, sluga cu multe porecle, își sufleacă mânecele; a dispoziție la efort – gândi Cioloca. Pregătirea împreună sculele. De alt meșter n-aveau lipsă, el era un bun mânăitor al securii, în ciuda tinereții...

Până va scăpa soarele – își fixă apoi un prim reper temporar, în vreme ce își căuta scoabele, piroanele, în harababura din coșmelie – până în asfințit deci, acioala ar trebui să fie ridicată... Și schiță pe piept o cruce discretă, lipsită de amploare: Doamne-ajută!

Însă fosta – și de astă dată! – ca mersul trebilor să nu se potrivească gândurilor pe care le frământase toată noaptea: pânza joagărului se-nfierbântase de mai multe ori, stejarii pe care pusese ochii încă de cu seară așteptau, în iarbă, să fie hăcuți... Stivuiră, după aceea, bulumacii, mai apucă și să fătuiească grinzile, tâlpile. Urma să scobească babele pentru stâlpii de susținere a șarpantei, să le fixeze, tâlpile, în scoabe; pentru că el, Cioloca, obișnuia să meargă întotdeauna cu gândul mult înaintea sculei...

„Hai să ne ostoim foamea – hotărî, totuși, pe neașteptate – să-mbucăm. Și adăugă, glumind: să hrănim... șoarecii din burtă!”

Dihania, cum i se mai spunea slugii – cu admirație dealtfel – când nu era gratulată cu apelativele de Nami-lă, ori Decătreziuă, la fel de puțin măgulitoare (avându-se în vedere nu atât fizicul dezagreabil, aproape respingător, cât forța de neînchipuit de care dădea dovadă, la nevoie) Dihania deci, Victor, se conformă bucuros...

Au mâncat ei ce-au mâncat – se zice – firește, din aceeași traistă, apoi au găscăit pe săturate din aceeași ploscă. Iar când să se ridice, pentru că se-ășezaseră în iarbă, pe-o ridicătură în preajma stivei de bulumaci, căpriori și propetele, Cioloca s-ar fi împiedicat de-o grămăjoară de așchii și, pentru a nu cădea asupra întregului maldăr, a-nceput să-și restabilească echilibrul prinzându-se de-un bulumac în plină rostogolire... De oprit l-a oprit el, bulumacul, poate-a stopat și pericolul antrenării altora, dar apucase să-i treacă peste degetul mic; care-a părât...

Teatrul și cenzura

de **Julian BOLDEA**

Liviu Malița, unul dintre cei mai înzestrați istorici literari de astăzi, își propune să radiografeze, în cartea sa, recent apărută, *Teatrul românesc sub cenzura comunistă* (Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2009), aspecte definitorii ale alcătuirii și funcționării acestui instrument de aservire și pervertire a conștiințelor care este cenzura, prin care autoritățile comuniste nu urmăreau altceva decât transfor-

marea artei, a literaturii, a teatrului, a culturii în general într-un aparat de propagandă. Cum arăta și cum se exercita cenzura în domeniul teatrului ne spune autorul în subcapitolul *Cine și cum cenzura*. Exercițiul cenzurii cuprindea două etape: cenzura propriu-zisă și cenzura secundară. În cadrul primei etape, rolul de control ideologic și de cenzură revenea, mai întâi, tuturor instituțiilor teatrale, locale și centrale, de la Comitetele de lectură, până la Direcția Generală a Teatrelor. Existau, însă, și organisme superioare, din afara instituțiilor teatrale, care exercitau prerogative de cenzură (Consilierul cultural județean și Comisiunea teatrală de pe lângă Prefectura de județ). Liviu Malița întreprinde o analiză minuțioasă, extrem de documentată și de detaliată a tuturor acestor organisme, de la Comitetul de lectură (care adesea provoacă dificultăți în funcționarea teatrelor, prin deciziile arbitrare, excesive care se luau în încercarea de a se păstra „linia dorită de partid”), la Direcția Generală a Teatrelor. Atribuțiile Direcției Generale a Teatrelor erau: autorizarea teatrelor, cenzurarea și avizarea spectacolelor și vizionarea specta-

celor pentru turnee. În ce privește cenzura secundară, prelungire a cenzurii cvasiocculte exercitată de atâtea „comitete și comiții” care avizau textul dramatic sau spectacolul teatral, ea se manifesta în spațiul public, în presa de partid sau de specialitate, în perimetrul criticii de teatru, în cadrul „ședințelor publice de comentare a spectacolelor”, sau prin organizarea unor „spectacole cu discuții”, în care erau supuse analizei ideologia, conținutul tematic și caracterul realist-socialist al pieselor și textelor teatrale. Existau, cum observă Liviu Malița, și alte forme de cenzură: „cenzura prin omisiune și/ sau ignorare (comandată, impusă, regizată) de către critici, programarea discreționară a spectacolelor (suspendarea acestora după considerente extraestetice, politice), cenzura prin tirajele dirijate preferențial, necorelate cu cererea pe piață, politica premiilor, a distribuirii Fondului literar ș.a., fenomene care nu au putut face obiectul investigației de față, dar care, în forma lor mascată, subtilă, au exercitat un control riguros asupra spațiului teatral românesc, supus unei permanente presiuni de remodelare politică”.

Cenzura nu avea, însă, doar rol de control, supraveghere și sancțiune. Adevăratul scop era „acela de a determina, prin presiuni succesive, prin epuizare și exasperare, producerea unei literaturi compatibile cu exigențele ideologice și cu voința și capriciile partidului comunist. Întregul efort represiv țintea spre un scop afirmativ: recuperarea literaturii subversive și transformarea ei în literatură publicabilă”. Într-un context mai general, „rolul cenzurii în vastul program de dinamitare a «vechiului» teatru din România, de reformare a lui și de croire a altuia nou, după model sovietic, este evident”. Cât despre „ce se cenzura”, se poate spune că erau cenzurate în primul rând piesele ce alcătuiau dramaturgia actualității, în diferite etape, cum ar fi pre-cenzura (care precedea procesul creației artistice) și cenzura de text, după cum spectacolul în sine era supus unei cenzuri draconice, care sfârșea prin a denatura cu totul semnificația estetică a piesei. Cenzura a avut și „rolul” de a promova o estetică de tip realist-socialist, tezistă și limitativă, cenzorii transformându-se în „îndrumători”, critici și teoreticieni ai artei. În cartea

sa, Liviu Malița înregistrează și formele de rezistență, cele mai multe de natură mai degrabă involuntară, atitudinile nonconformiste, non-implicarea sau duplicitatea. Partea a doua a cărții, *Instituția cenzurii*, extrem de documentată, înfățișează detalii relevante despre legislația cenzurii, despre organigramă, cenzori (recrutare, instrucție, normă, sancțiuni, salarii și recompense), despre metodologia cenzurii (cum se efectua cenzura: documentarea, referatul cenzorului, supralectura, referatele externe, decizia; rapoarte de intervenție și sesizări, proceduri specifice de cenzură). Ultimul capitol din carte se referă la „pacienții cenzurii” (scriitori interziși, recepti, tolerați), surprinși într-o gamă largă de atitudini, de la „disponibilitatea spre compromis”, la gestul disident sau opozant (mai degrabă excepții, cum se remarcă în carte).

Cartea lui Liviu Malița despre cenzura comunistă în teatrul românesc, documentată, scrisă într-un stil alert, sagace, riguros, este una pe cât de necesară, pe atât de utilă. E o carte de neocolit pentru cei preocupați de problematica totalitarismului comunist.

Heraldica transilvană

Continuare din pagina 1

Spiritualizarea lui îl face, desigur, cu atât mai iradiant. Ethosul lui paradisiac se impune și în peisajele care i se opun, în marile melancolice. Căci melancolia marină a lui Eugeniu Nistor, cultivată în peisaje mediteraneene, nu mai e una afectivă, ci una mai degrabă reflexivă. Ea nu se trage din nostalgia paradisiacă, din iradianța maternă specifică satului, ci din percepția efemerității. Satul, chiar dacă moare, e etern; marea, chiar dacă e eternă, e efemeră: „Totul e efemer aici, nimic nu-i statornic./ de la zeei elini până la ultimul trecător –/ cel care, iată, chiar acum trece zămbind/ cu cămașa aruncată neglijent pe umerii goi”. Memoria afectivă e devotată fantasmelor sale; memoria „livrescă” e mai „realistă”, mai sceptică, mai i-religioasă. Această gramatică perceptivă relevă, în negativ, tot mistică satului. Firește, memoria culturală a călătorului se străduiește să imite dialectica epifanică a memoriei afective și poetului pierdut în reverie i se năzăresc vremurile legendare ale antichității, timpul „primordial” încercând să spargă conturele prezentului. Dar e un *modus operandi* luat din spontaneitatea de acțiune a memoriei afective: „Printre măslini, lămâi și statui/ trec acum filozofii/ însoțiți de discipolii lor./ trec demnitari cu mantii luxoase./ trec navigatori și războinici./ negustori și pietrari/ trec păstorii de capre/ și plebeii descuși ai Atenei – / toți băntuie prin tavernele-acelea/ mustind de muște, șobolani și păduchi, / populate de cerșetori și târfe bețive”. Reveriile de pe țărmurile mediteraneene sunt meditații; reveriile de pe coline sunt identificări și reculegeri.

Mai aproape de mecanismul mistic al reveriilor „maternă” în care e prelucrată amintirea satului sunt, firește, reveriile erotice. Iubirea e și ea devoțiune și comuniune, identificare, în fond: „/... descopăr surprins/ că, de fapt, Eu sunt Tu.” (Sau: „...dacă cineva ar vrea/ să te scoată din mine./ ar trebui să-mi smulgă inima/ cu rădăcini cu tot!”), deși nu se vede întotdeauna linia dintre patetism și ironie...) Dar nici ea nu atinge intensitatea de devoțiune cu care poetul își evocă plaiul natal; nici ea nu e strictă religie; dacă nu de alta, măcar pentru că e, adesea, cochetărie, senzualitate, joacă. Eroticele lui Nistor, nu foarte multe, nu foarte insistente, fac, totuși, un fel de biografie a sentimentului, prelucrându-l în mai multe fațete, de la cele jovial frivole la cele innice și de la rememorări senzualizate la tristeți în act. Puse laolaltă, alcătuiesc o suită de arpegii erotice prin intermediul cărora peisajul poetic se diversifică (și se animă).

La diversificare participă și un fel de spirit meditativ ludic, exersat în poeme care se joacă, mai rafinat sau mai naiv, cu conceptele. N-aș zice că e propriu-zis o lirică reflexivă, cât mai degrabă o filosofie de joacă sau o joacă de cărturar: „Philos și Sophia/ șed pe o piatră din străvechime/ netezită de vânturi, de grindini și ploii/ șed și tac, și privesc și gândesc – / când cerul înalt de deasupra/ când munții, câmpiile și apele/ de jur-împrejur./ când umilul și nelămuritul suflet uman./ și – întotdeauna – se-ntorc/ nedumeriți unul spre altul./ surzându-și cu aceeași/ neprefăcută uimire...” Mai implicate în reflexivitate sunt, în realitate, melancoliile existențiale de pe diverse țărmuri și îndeosebi nostalgiile de casă.

Oarecum mai excentrice sunt poemele incluse în micul ciclu intitulat *O viziune stranie și alte poeme*. Aparte *Revelație nocturnă*, poemele „moraliste” de aici au însă atingere, în multe puncte, cu poemele evocative și reflexive. Cereala sarcastică și scriitura epigramatică își fac loc și în reveriile propriu-zise, care au adesea momente de crispate satirică. Dar acolo aceste momente sunt simple izbucniri repede acoperite de apele visării sau ale melancoliei; aici ele sunt lăsate libere, în exerciții de atitudine. *Revelație nocturnă* e o interesantă poveste onirică, o fabulă fantasmatică în care se împletesc levitația, visul, revelația incertă, contopite într-un fel de obsesie misterioasă. Stilul strict narativ nu deschide misterul acestei halucinații, lăsându-l intact și evidențiindu-i doar persistența. De altminteri, pe mici percepții de mister operează cam toată poezia lui Eugeniu Nistor (aparte, desigur, apostrofele morale sau politice), o poezie în care heraldica transilvană e străvezii sintetizată.

Nota redacției

Ochiul critic al lui Al. Cistelean și-a dovedit încă o dată simțul valoric deosebit și obiectivitatea: poemul Revelație nocturnă, al lui Eugeniu Nistor, a fost publicat pe o pagină întreagă, cu ilustrații adecvate, în săptămânalul central de literatură al Uniunii Scriitorilor – România literară, nr. 38 / 8 octombrie 2010!

Poetul de pe „celălalt țărm”

de **Ioan SUCIU MOIȘA**

Despre Tudor Balteș se vorbește cu admirație dacă nu cu o oarecare pioșenie; se vorbește, adesea, între poeți, ca despre un prieten plin de farmec, foarte încercat de destin și dăruit cu acea stare de grație ce transformă cuvântul în poezie. A publicat o carte de traduceri, premiată de Uniunea Scriitorilor, și a scris multă poezie, risipită prin periodice ori prin caietele sale mai „vechi” sau mai „albastre”, poezie pe care „n-a mai avut timp” s-o publice în volum. Iată însă că, la treizeci de ani de la moartea poetului, apare în sfârșit această carte, prin aportul prietenilor săi, lucru demn de reținut și de consemnat.

Vorbim aici despre cartea „Cu mâinile goale”, publicată anul trecut la Editura Romghid. Cartea este bine pusă în relief de referințe dintre cele mai alese, semnate de Dan Culcer, Romulus Guga și Mircea T. Morariu, și de un cuvânt înainte semnat de Iulian Boldea. Structurată în opt secvențe, dintre care una destinată fotografiilor, cartea nu propune diferențe majore de ton sau de tematică, deși adună poeme ce presupun o perioadă destul de lungă, așa încât n-am putea vorbi neapărat de evidențierea unei anumite cronologii lirice.

Am putea spune că Tudor Balteș este un elegiac discret, ce-și rafinează enunțul poetic sub presiunea unor consistente și bine orientate lecturi, pentru ca apoi toată această zestre de bibliotecă să fie trecută prin sinteza harului său, să fie înobilată și specificată de acea inconfundabilă marcă balteșiană. Poate datorită acestor elemente de asociere, e inevitabil apelul la livresc sau la empatia lecturală. Cu toate că biografic poetul este un fiul al orașului, puține sunt „desenele” în care este perceput peisajul citadin, precum e „desenul în cărbune”, în care versurile se contaminatează de ușoare reflexii bacoviene: „Cădea câte-un fulg de zăpadă/ Peste grădina Publică –/ Eu așteptam./ Rar/ Pe-trecute de bătaia orologiului,/ umbre de cenușă lunecau/ Prin fulgurea de cărbune./ Se topeau –/ Eu așteptam.” Balteș vizualizează mai ales peisaje bucolice, surprinde cu o delicată melancolie îndeobște toamnele; amurguri cu cirezi, câmpuri, codri, maluri, secvențe cu păsări, frunze, crengi uscate... Dar Balteș nu se rezumă doar la reprezentări ale diferitelor secvențe peisagistice, el pliază cel mai adesea toată această recuzită a decorului pe o ușoară nostalgie erotică sau filosofică, reprezintă adică în poemul său „sufletul și peisajul”. Suple și cursive, delicate și profunde, finalizate într-o cheie metaforică sunt poemele în ritmuri shijing: „În zori, când am ieșit pe câmp, un om/ cosise iarba, răsturnând-o-n rouă;/ un om fusese în zori de zi în câmp,/ purtându-și coasa-n mâinile-amândouă./ Prin brazdele cosite-n zori de zi de-un om/ pe care nu-l văzusem niciodată,/ pășeam încet pe gânduri, ca și cel/ ce a lăsat în urmă-i câmpia-nmiresmată./ În preajmă-ardea o tufă de măceși fierbinți/ cu iarba neatinsă de fier, înrouată;/ cosașul se-odihnese aici și-o fi privit/ cum soarele pășeste pe zarea-ngenunchiată./ Străinul a plecat, lăsând câmpia/ de brațe și de gânduri răscolită.”

Există un fel de fluentă narativă în multe din poemele lui Balteș, în care poetul vorbește în ton confesiv despre ținuturi de ceață, amurguri cu cirezi roșcate, umbra timpului, drumeteți și... despre „pământul acesta”. Uneori, poetul surprinde doar peisaje nostalgice, în care se insinuează parcă o narcotică boare de basm, așa încât nu e deloc surprinzător că apare regina macilor; acea regină care nu s-a mai întors niciodată printre maci, lăsând poetul cu sentimentul iubirii neîmplinite și cu tulburătoarea imagine a macilor însângărând câmpia. Dar Balteș este un poet al toamnelor, rareori în poemele sale mai apare „ca niciodată, vară”, totuși, și paradoxal, „o vară, vară fără sfârșit”, dar toamna este anotimpul pliat cu prisosință pe sufletul poetului, toamna ca o „ogindire fumurie”, în care „cineva a uitat să mai vină”, iar „o frunză a început un dans singuratic”, „o frunză uscată se așează pe hârtie”, ca metaforă a poemului; o toamnă cu păsări ce „ne-or zbura-n neștire”.

Tudor Balteș este poetul pentru care „vântul aleargă pe dealuri”, iar „umbrele rătăcesc îngându-rate”, este poetul pentru care peisajul poate fi un tablou în care să te privești ca într-o oglindă, dar poate fi și prilejul unei călătorii simbolice, în care să fii „drumețul cu povara de vise pe umeri”. De fapt lamura acestei poezii concentrează o problematică de ontos; toate se rezumă în ultimă instanță la această călătorie simbolică, la această „surdă călătorie”, la această trecere, în care frumusețea „ne dezvăță de-o existență zadarnică. Surdă, neștiută călătorie, întunecată melancolie a sângelui”, pe care o începi și-o sfârșești cu mâinile goale. După cum spune Balteș în poemul de referință al volumului, „Am sosit cu mâinile goale. Într-o amintire/ vâscoasă și neplăcută. Și desigur primul lucru/ pe care l-am făcut a fost să urlu din răsuneri./ (...) strigătul acela din rărunchi cu care/ am întâmpinat lumea răsună și acum, răsună/ fără-ncetare, mă mir cum nu-l auziți de după/ munții de vată ai convențiilor.”

Alter-Native 18 la Târgu-Mureș

Ediția a XVIII-a a festivalului de scurt-metraje Alter-Native se va desfășura în acest an în perioada 3-7 noiembrie. Invitat de onoare al ediției din acest an este Slovenia.

În festival s-au înscris 689 filme din 52 de țări: Argentina, Australia, Austria, Azerbaijan, Belgia, Bosnia și Hercegovina, Brazilia, Canada, Cehia, China, Cipru, Coreea, Croația, Cuba, Elveția, Estonia, Franța, Finlanda, Germania, Grecia, Hong Kong, India, Insulele Filipine, Irak, Iran, Irlanda, Israel, Islanda, Italia, Japonia, Luxemburg, Marea Britanie, Mexico, Norvegia, Olanda, Peru, Polonia, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Singapore, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Taiwan, Turcia, Ucraina, Ungaria, Uruguay și SUA.

Membrii juriului internațional: Jurij Meden (SLO), László Noémi (ROM), Muhi András (HUN), Adrian Popovici (ROM), Adrian Titieni (ROM), Gorazd Trušnovc (SLO), Vágvölgyi B. András (HUN).

În festival vor avea loc și următoarele concerte:
Földes László Hobo (HUN) – 03.Nov.
Marcian Petrescu & Trenul de noapte (ROM) – 04.Nov.
Pál Utcai Fiúk (HUN) – 05.Nov.

PREȚUL UNUI BILET: 10 LEI

PREȚUL ABONAMENTULUI PT. 5 ZILE: 30 LEI

Zilele filmului românesc la Sighișoara

Sighișoara s-a înscris, în calitate de co-organizator pe harta evenimentului cinematografic itinerant Zilele Filmului Românesc, ce va avea loc în perioada 26-28 noiembrie.

„Proiectul propune difuzarea a unor producții cine-matografice de excepție a căror valoare a fost recunoscută la cele mai prestigioase festivaluri ale genului: filmele regizate de Cristian Mungiu: „Occident”, „Amintiri din Epoca de Aur” 1 și 2 respectiv „Patru luni, trei săptămâni și două zile” – primul film românesc premiat cu Palme d'Or, la Festivalul Internațional de Film de la Cannes - sau „Marți, după Crăciun” - un film realizat de regizorul român Radu Muntean, care a fost prezentat în secțiunea *Un Certain Regard* la Festivalul de Film de la Cannes din acest an și a primit recent Premiul pentru Cea mai buna actriță - Mirela Oprisor, la Festivalul de Film de la Sarajevo”, au arătat reprezentanții Biroului de Presă al municipalității din Sighișoara care consideră totodată că „apetitul publicului sighișorean pentru filmele românești a fost dezvoltat de Sighișoara Film Festival”.

Sighișorenii care nu au avut ocazia să vizioneze aceste filme sau cei care doresc să le revadă sunt invitați, timp de trei zile la Sala „Mihai Eminescu” unde vor avea loc proiecțiile.

Prețul biletelor: 5 lei.

Revista Tuș te invită să participi la concurs!

Fii tu însuși și folosește-ți creativitatea fără nici o rețineră, deoarece aici nu primești note, ci premii. Important este ca ideile și lucrarea să fie ale tale și să ai o exprimare clară.

Acest concurs are loc în fiecare lună și se adresează copiilor cu vârsta de până la 12 ani. Cei ce au depășit această vârstă, indiferent cu cât, pot participa la concurs, dar îi anunțăm cu părere de rău că nu pot fi selecționați pentru premiu! Premiul constă într-o felicitare desenată după textul scris de copii, de ilustratorii Revistei Tuș.

Concursul se încheie în data de: 31 octombrie 2010.

Concursul din luna octombrie:

Scrieți o scurtă compunere care să conțină aceste cuvinte: frunze, veveriță cu vioară în spate, coardă, potcoavă ruginită, unt, sabie-laser. Dați-i un titlu potrivit.

Intră apoi pe www.revistatus.ro, completează formularul și postează povestea ta.

Ziarul românesc din SUA

“Gândacul de Colorado” – la numărul 100 !

de Eugeniu NISTOR

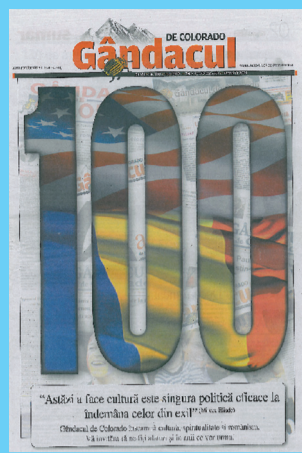
Ajuns la numărul 100, în cei șapte ani de apariție neîntreruptă peste ocean, ziarul GÂNDACUL DE COLORADO, „al românilor de pretutindeni”, a ieșit pe piață în strai de sărbătoare. Foarte bogat și variat, cu nu mai puțin de o sută de pagini alb negru și color, este „tras” într-un tiraj de 8500 exemplare! Având sediul în Colorado, ziarul dispune de corespondenți în toate comunitățile românești importante de pe teritoriul SUA (Florida, Virginia, New York, Arizona, California), dar și în Spania, fiind distribuit însă pe o arie mai largă, în 49 de state nord-americane și în nouă țări, cu apariție lunară, atât în limba română, cât și în limba engleză.

Atrage atenția imediat motto-ul de pe copertă: „Astăzi a face cultură este singura politică efecă a celor din exil”, completat cu deviza „Gândacul de Colorado înseamnă cultură, spiritualitate și românism”. Dintr-o explicație la o ilustrație, cititorilor li se comunică de ce, în fond, editorii au adoptat această denumire pentru ziar: „Gândacul aduce atitudine și mânăncă superficialitatea din cultură!” Să recunoaștem – este convingătoare!

Așadar, o sută de apariții și un număr jubiliar extrem de „mustos”, din care nu lipsesc interviurile pe teme politice și culturale cu personalități ale momentului (precum: Adrian Vierți – ambasadorul țării noastre la Washington, Cătălin Ghenea – consulul general la Los Angeles, premierul Emil Boc, Pietro Lucian Pavoni – consulul nostru general la New York, Corina Șuteu – directorul ICR din New York ș. a.), articolele pe teme economice, cuprinzând abordări obiective ale crizei financiare mondiale și consecințele ei în plan social-politic global, dar și în mediul economic și social românesc („Emigrarea post-decembristă ca formă de protest”, de Simona Botezan, „Realitatea astăzi... în România”, de Corina Lupu ș. a.), pagini de turism bine ilustrate, dar și rubrici cultural-sportive care beneficiază de aportul unor vedete precum actorul Florin Piersic, gimnasta Nadia Comăneci, scriitorul Petru Popescu ș. a. Ne-am bucurat să întâlnim în paginile ziarului și numele colaboratoarei noastre, Ligia Ana Drăghici, din Iowa City, publicată cu două poezii în această ediție jubiliară.

Dar iată ce consemnează directorul publicației aflate în sărbătoare, domnul Lucian Oprea, jurnalist de profesie, absolvent de BB Cluj-Napoca, originar din Câmpia Turzii, plecat în 2001 peste ocean să-și încerce norocul în Țara Făgăduinței: „Numărul 100 a fost un vis, a devenit realitate și o certitudine pentru toți cei care de-a lungul anilor ne-au susținut, încurajat, sprijinit, iubit sau admirat, sau ne-au arătat o prietenie fără margini. Acestora și celor cu ajutorul cărora am reușit să creăm acea punte de legătură între românii de acasă și cei din diaspora, le mulțumim din inimă. Sunt eroii mei și le dedic acest număr jubiliar...”

Felicitări directorului publicației, colectivului redacțional și tuturor fanilor ziarului, pentru eforturile și pasiunea depuse de-a lungul celor șapte ani herculani și le dorim (și chiar îi rugăm) să nu se oprească aici! Haidetți, că până la numărul 1000 nu mai e mult! Și-apoi mai departe!...

Din folclorul oral al romilor

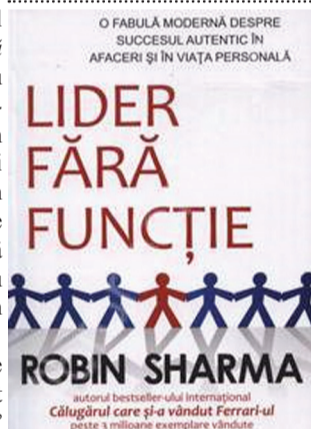
Blestem de alungare a duhurilor negre.

Du-te, du-te, duce-te-ai
Ca apa, ca aerul, ca fumul
Ca numele și cântul
Du-te, du-te, duce-te-ai
Pierde-te-ai ca aburul
Ca vântul, ca norocul
Și sorocul...
Du-te, du-te, duce-te-ai
Șterge-te-ai ca uitarea
ca aburul și frunza putredă
ca mormântul...
Du-te, du-te, duce-te-ai
În lumea fără capăt
Și fire-ai fără-ntoarcere
în moartea fără viață
în fundul pământului
în găoacea cerului
în vorba blestemului
în urletul lupului
în arderea trăsnetului
în strigătul tunetului
în lacătul timpului.
Du-te, du-te, șterge-te-ai
De pe fața pământului
Din casa omului
Din corpul trăitorului.

Descântec tămăduitor de boli

Duh de apă și de vânt
Duh de iarbă și pământ
Lucru meșterit de om
Iarbă sfântă, tu otravă
Bob ce-adoarme
Ac ce-nțeapă
Ștreang ce leagă
Focul să vă ardă
Cenula vă meargă
În pământ
În iarbă
Boala să o ducă
Și să cuprindă
Fierul și așa
Să putrezească
Să ruginească
Omul să scape
Să se-ntărească
Să se curățească
Ca aurul să lucească
Ca „ai”-iul să iuțească
Ca rădăcina să trăiască
Ca frunza să-n verzească
Boala să se ducă
Ca ața să se ducă
Să se topească
În bulbuci de săpun
În praf de pământ
În boabe de mac
De jar negru mâncat
OM să rămâi curat
Ca apa din cer
Din gât, din piept
Din sânge, din plămân
Din trup și din vintre
IEȘI !
Du-te și te-așează
În oglindă prins în vrajă
Să rămâi cu un chip
De boala hădă
Să te spargi și să te-mprăștii
Șapte ani să-ți cauți locul
Să-l găsești în iad
Ca focul să arzi
Să te mistiești
Pe OM să nu-l mai găsești.

Texte culese de Rudy MOCA din
zona Mureșului superior

Lider Fără Funcție

Autor: Robin Sharma
Editura: FINMEDIA, 2010

Expertul în leadership, Robin Sharma, ne aduce în atenție o fabulă modernă despre succesul autentic în afaceri și în viața personală.

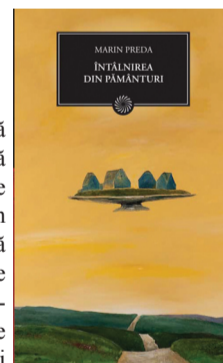
Povestea eroului acestei cărți este povestea noastră, a tuturor.

Sistemul de leadership, descris în carte, principiile, instrumentele și tacticile pe care ni le dezvăluie autorul au ajutat organizații din întreaga lume să-și reformeze membrii, să-și îndrume spre leadership și proactivitate indiferent de funcția pe care o ocupă și în final organizațiile în sine să atingă un nou nivel de inovare, de performanță și de fidelizare a clienților.

Întâlnirea din pământuri

Autor: Marin Preda
Editura: CURTEA VECHE, 2010

„Întâlnirea din Pământuri”, prima carte a lui Marin Preda, reprezintă un moment decisiv în evoluția prozei rurale românești. Mitizată, idilizată și, de cele mai multe ori, falsificată de sămănătoriști și de alte curente tradiționaliste, lumea țărănească nu este, pentru criticii moderniști, un subiect atractiv. [...] Cel care încearcă să schimbe aceste modele și să înfrângă, astfel, prejudecata că modernitatea epicii depinde de temele alese este Preda. Ideea lui, exprimată în mai multe rânduri, este că, pentru un prozator autentic, un filosof de profesie și un tăietor de lemne au o egală valoare deoarece scriitorul nu analizează complexitățile și subtilitățile profesiunii, ci condiția umană a individului. Poziție bună, idee justă într-o literatură cum e cea română, unde dilemele false provoacă interminabile discuții.

Parteneri • Publicitate • Parteneri • Publicitate • Parteneri

www.reea.net

www.gascop.ro

www.cnslrfratia-ms.ro

EDITOR: PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND

Parteneri editoriali: Editura “MUREȘ” și www.cultura.inmures.ro

Colegiul onorific: Cornel MORARU, Al. CISTELECAN, Iulian BOLDEA, Eugeniu NISTOR, Zeno GHIȚULESCU
Redactor-șef: Adrian A. GIURGEA

Redactori-colaboratori: Cora FODOR, Dumitru-Mircea BUDA, Mediana STAN, Mihai SUCIU, Laurențiu BLAGA, I. SUCIU MOIȘA, Ovidiu I. POP, Ioan GĂBUDEAN

Adresa de corespondență: Târgu-Mureș, str. George Enescu nr. 2. E-mail: redactia@litart.ro
Conținutul editorial al revistei poate fi găsit și pe internet la adresa www.litart.ro

Editorii nu își asumă responsabilitatea opiniilor exprimate de autori în materialele publicate.

LitArt

Publicație lunară de cultură.
Apare la Târgu-Mureș sub egida
onorifică a Asociației Scriitorilor.
ISSN: 2067 - 5240

Tipărit la SC BAPAGENCY SRL
Odorheiu Secuiesc.
Tiraj: 1500 de exemplare